

Offprint

Studia Biblica Slovaca je recenzovaný vedecký časopis zameraný na skúmanie Svätého písma Starého a Nového zákona predovšetkým zo stránky filologickej, historickej, exegetickej a teologickej.

Ročník IX (2017), číslo 1

Vydáva Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Kapitulská 26, 814 58 Bratislava 1, IČO 0039786510.

Vedecké kolégium/Advisory board: Reimund BIERINGER (Leuven, B) – Georg BRAULIK OSB (Wien, A) – Peter DUBOVSKÝ SJ (Roma, I) – Pavol FARKAŠ (Nitra, SK) – Massimo GRILLI (Roma, I) – Leslie HOPPE OFM (Chicago, USA)

Šéfredaktor: Blažej ŠTRBA (Badín, SK)
Zástupca šéfredaktora: Jozef JANČOVIČ (Bratislava, SK)
Redaktor pre recenzie: František TRSTENSKÝ (Spišské Podhradie, SK)
Výkonný redaktor: Martina KORYTIAOVÁ (Roma, I)

Redakčná rada /Editorial board: Jaroslav BROŽ (Praha, CZ) – Juraj FENÍK (Košice, SK) – Júlia Daniela ISKROVÁ OP (Ružomberok, SK) – Róbert JÁGER (Košice, SK) – Peter JUHÁS (Münster, D) – Branislav KLUŠKA (Ružomberok, SK) – Róbert LAPKO (Košice, SK) – Libor MAREK (Detroit, USA) – Jaroslav RINDOŠ (Bratislava, SK) – Milan SOVA (Bratislava, SK) – Jozef TIŇO (Bratislava, SK) – Gabriela Ivana VLKOVÁ OP (Olomouc, CZ)

Za lektorovanie všetkých článkov zodpovedá redakčná rada.

Jazyková úprava: Dušan Rončák

Obálka: Martin Mičko

Na príprave publikácie sa podieľali Giovanni Claudio Bottini OFM, Hugh Connolly, Zuzana Očka-jáková a Lucilla Mária Tongel'ová SDR.

Príspevky v slovenčine, češtine a v angličtine (od zahraničných autorov) alebo knihy na recenziu prosíme poslať na adresu redakcie *Studia Biblica Slovaca*, Banská 28, 976 32 Badín (Slovakia), redakcia@biblica.sk.

Príspevky sa požadujú v elektronickej podobe, podľa možnosti v textovom editore Microsoft Word. Ak sú používané iné fonty písma pre hebrejčinu a gréčtinu ako v programe BibleWorks, tak upresniť aké, prípadne preposlať používaný font spolu s príspevkom. Príspevok typu štúdia, poznámka alebo reflexia musí byť doplnený abstraktom a jeho anglickou verziou, anglickým názvom príspevku, max. piatimi kľúčovými slovami v slovenčine/češtine a angličtine, zoznamom bibliografie a kontaktom na autora príspevku. Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú. Redakcia si vyhradzuje právo upraviť titulok a vykonať potrebnú jazykovú a štylistickú úpravu prijatých príspevkov. Upraveňujúce podmienky pre prispievateľov sú dostupné www.biblica.sk.

Články časopisu sú abstrahované v troch svetových periodikách: *Old Testament Abstracts* ISSN 0364-8591, *New Testament Abstracts* ISSN 0028-6877 a *Elenchus of Biblica*.

S povolením Arcibiskupského úradu v Bratislave zo dňa 3. júna 2014

Prot. N. 2229/2014

Studia Biblica Slovaca

Printed in Slovakia, 6/2017.

Vychádza dvakrát do roka.

Cena: 6 €

ISSN 1338-0141

EV 3744/09

Aktualizačný seminár pre vyučujúcich Sväté písmo 2017 – „Pavlove listy. List Galat’anom a List Rimanom“

Pápežský biblický inštitút v Ríme už od roku 2012 každoročne organizuje seminár pre vyučujúcich a študentov Svätého písma. Organizáciu seminára zastrešuje Asociácia ex-alumnov tohto inštitútu, ktorej jedným z cieľov je stimulovať permanentnú formáciu biblistov – absolventov tejto prestížnej biblickej školy. Treba však poznamenať, že seminár každý rok čoraz viac navštevujú aj biblisti – absolventi iných inštitúcií, ktorí tak chcú získať informácie o najnovších poznatkoch vo výskume danej oblasti. Každý rok je seminár zameraný na vybranú časť kánonu Svätého písma. Tento rok to boli Pavlove listy. Keďže však táto zbierka je rozsiahla a ako taká je predmetom veľmi bohatého exegetického a biblicko-teologického štúdia, organizátori sa rozhodli sústrediť na dve diela z *Corpus Paulinum* – List Rimanom a List Galat’anom.

V priebehu predchádzajúcich šiestich ročníkov organizátori vytvorili už stabilný formát seminára, ktorý je založený na dopoludňajších hlavných plenárnych prednáškach, po ktorých nasledujú popoludňajšie semináre v menších skupinách. Konkrétne prednášky i seminárne príspevky boli štrukturované tak, že po úvodnom predstavení problému, nasledovalo prezentovanie *status questionis* a následne detailná analýza problematiky alebo exegéza vybraného textu.

Prvé dva dni svoje plenárne prednášky predniesli svetoznámi odborníci na Pavlove listy – prof. Jean-Noël Aletti SJ a prof. John Barclay. Prvý menovaný, *profesor emeritus* Pápežského biblického inštitútu, ktorý je autorom viacerých komentárov k Pavlovým listom a jedným z čelných odborníkov na rétorickú metódu, predložil vo svojich prednáškach (1. *La cristologia delle lettere paoline: Status quaestionis e nuovi orientamenti*; 2. *L’ecclesiologia delle lettere paoline nel XX°: Un sorvolo esegetico*) výbornú syntézu ponímania kristológie a ekleziológie v Pavlových listoch. Jeho prezentácia vychádzala z detailného poznania textu listov

a schopnosti rozoznania vývinu Pavlovho myslenia a zároveň ukázania uceleného pohľadu na tieto dve centrálné témy Pavlových listov. John Barclay ponúkol poslucháčom rovnako prvotriedne zhrnutie výskumu v dvoch oblastiach. V prvej prednáške (*The New Perspective and After: Where is Pauline Scholarship Going and Why?*) najskôr zmapoval aktuálny stav výskumu Pavlových listov, v ktorom od 70. rokov minulého storočia dominovala tzv. „nová perspektíva“. Jej hlavní predstavitelia (predovšetkým E. P. Sanders a J. Dunn) nanovo interpretovali význam judaizmu v živote a myslení apoštola Pavla a položili väčší dôraz na poznanie sociálno-historického pozadia Pavlových listov a využitie postupov čerpajúcich so sociálnych vied. Po zvýraznení pozitívnych prvkov „novej perspektívy“ i jej istých nedostatkov a jednostrannosti prof. Barclay ukázal aktuálne tendencie vo výskume a ich dopad na interpretáciu vybraných teologických motívov nachádzajúcich sa v Pavlových listoch. Práve na jednu teologickú tému – milosť – sa na druhý deň následne zamerl vo svojej prednáške s názvom *Grace and Salvation in Galatians and Romans*. Predstavil v nej výsledky svojho výskumu detailne prezentovaného v jeho najnovšej knižnej publikácii *Paul and the Gift* (Eerdmans, 2015). Postup prof. Barclaya prezentovaný v prednáške mal výrazné črty *Wirkungsgeschichte*. Profesor sa snažil na pozadí rôzneho teologického vnímania milosti v Pavlových listoch ukázať jej aktuálnu interpretáciu i význam milosti pre neho osobne ako protestantského teológa.

Na dve základné myšlienkové pozadia v Pavlovom myslení a epistolografii boli zamerané dve ďalšie plenárne prednášky. Na rabínske prístupy k interpretácii Písma prítomné v listoch Galaťanom a Rimanom sa zamerl Pasquale Basta (*I modelli rabinici in Galati e Romani*). Stefano Romanello sa zas upriamil na helenistický spôsob argumentácie aplikovaný v oboch predmetných Pavlových listoch (*I modelli ellenistici in Galati e Romani*).

Posledné štyri plenárne prednášky predniesli dvaja poprední talianski exegeti a autori početných komentárov a vedeckých monografií zameraných na Pavlove listy. Profesor Romano Penna nadviazal na už spomínanú prednášku J.-N. Alettiho a preanalyzoval tematiku kristológie špecificky v Listoch Galaťanom a Rimanom (*La cristologia in Galati e Romani*). Druhú svoju prednášku zacielil na spôsob Pavlovej inkulturácie evanjelia v gréckom svete (*L'inculturazione del vangelo da parte di Paolo nella grecità*). Antonio Pitta v dvoch prednáškach postupne predstavil využitie epištolárnej rétoriky v Liste Galaťanom (*Retorica epistolare in Galati: bilanci e prospettive*) a následne liste Rimanom (*Retorica epistolare in Romani: bilanci e prospettive*).

Spomedzi dvanástich ponúkaných popoludňajších seminárnych zasadnutí sa každý účastník mohol zúčastniť maximálne troch vybraných. Semináre boli zamerané viac na parciálne otázky exegézy, teológie alebo metodológie štúdia

dvoch spomínaných Pavlových listov. Moderátormi týchto zasadnutí boli prevažne absolventi Pápežského biblického inštitútu alebo profesori biblickej teológie a exegézy Nového zákona na iných rímskych pápežských univerzitách a teologických školách. Podobne ako prednášky, i semináre začínali predstavením *status questionis* danej problematiky a následne po prezentovaní vlastného prístupu moderátora seminára nasledovala vo väčšej alebo menšej miere (v závislosti od konkrétneho seminára) spoločná diskusia alebo praktické cvičenia účastníkov seminára. Spomedzi aplikovaných exegetických metód na seminároch výrazne dominovali synchronne metódy najmä literárno-rétorická a socio-rétorická analýza.

Ako konklúzia celotýždňového stretnutia sa uskutočnil záverečný panel, na ktorom sa jednotliví referenti zamýšľali nad otázkou vyučovania Listov Galat'anom a Rimanom na rôznych teologických fakultách. Spomedzi mnohých ideí, ktoré odzneli, treba spomenúť nevyhnutnosť používať vo zvýšenej miere súčasné informačné technológie pri realizovaní prednášok a cvičení. Na zmenu prístupu vo vyučovaní kládol dôraz prof. A. Geniusz, ktorý hovoril, že je potrebné prejsť od introduktívneho spôsobu vyučovania k interpretatívne. Poukázal na to, že je potrebné sa čoraz viac na hodinách zaoberať vybranými textami z Pavlových listov (vybranými exemplárnymi perikopami) a na konkrétnych príkladoch exegézy a interpretácie ukazovať kľúče k pochopeniu posolstva obsiahnutého v Pavlových listoch. Zaujímavým boli taktiež tri príspevky absolventov Pápežského biblického inštitútu, ktorí aktuálne pôsobia na fakultách v Kongu, Libanone a v Číne, kde vyučujú úvod do Pavlových listov, a na svojich konkrétnych – neľahkých a pre Európana často nepredstaviteľných – skúsenostiach ukazovali cestu inkulturácie týchto novozákonných textov a ich posolstva. Na záver seminára jeho organizátori zároveň načrtli možné témy budúročného seminára (v r. 2018), spomedzi ktorých nakoniec vybrali problematiku historických kníh Starého zákona.

*Branislav Kluska
Pedagogická fakulta
Katolícka univerzita v Ružomberku
Hrabovská 1
034 01 Ružomberok*

Contents

Treaties

<i>Milan SOVA</i> Where Was Buried Biblical Rachel?	1-14
<i>Blažej ŠTRBA</i> The Extermination of the Nations according to the Book of Joshua or the Intellectual Suicide of the Reader	15-43
<i>Iveta STRENKOVÁ</i> The Fall of Niniveh in the Book of the Prophet Nahum	44-65
<i>Miroslav VARŠO</i> The Magi from the East. Biblical and Extra-Biblical Textual Perspective	66-87
<i>Matteo CRIMELLA</i> God Is Not Like That Judge (Lk 18:1-8)	88-103
<i>Jean-Noël ALETTI</i> Can One Speak of a Conversion of Paul in the Book of Acts?	104-118
Abstracts and Reviews	119-130
Communications and References	131-135

Obsah

Štúdie

<i>Milan SOVA</i> Kde bola pochovaná biblická Ráchel?	1-14
<i>Blažej ŠTRBA</i> Vyničenie národov podľa Knihy Jozue alebo sebazničenie mysle čitateľa	15-43
<i>Iveta STRENKOVÁ</i> Pád Ninive v Knihe proroka Nahuma	44-65
<i>Miroslav VARŠO</i> Mágovia z východu. Biblický a mimobiblický pohľad na mágov	66-87
<i>Matteo CRIMELLA</i> God Is Not Like That Judge (Lk 18:1-8)	88-103
<i>Jean-Noël ALETTI</i> Can One Speak of a Conversion of Paul in the Book of Acts?	104-118
Abstrakty a recenzie	119-130
Správy a oznamy	131-135